

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliđi tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel M¼d¼rl¼đ¼

Sosyal Girişimcilik, G¼çlendirme ve Uyum Projesi (SEECO)

Hatay Saha Raporu

Nisan, 2023

**KALKINMA AJANSLARI
GENEL M¼D¼RL¼đ¼**

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	1
1.KOOPERATİFLERİN DURUMU.....	1
2. KONTEYNER (PREFABRİK) KENTLERİN DURUMU	10
SONUÇ.....	17

GİRİŞ

Sosyal Girişimcilik, Güçlendirme ve Uyum Projesi (SEECO) uygulama alanında yer alan TRC63 bölgesinin merkez ili olan Hatay'a 6 Şubat'ta yaşanan yıkıcı deprem sonrasında kapsamlı saha ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaret, proje bileşenlerinden olan birinci ve ikinci bileşenin yararlanıcılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda Hatay'daki 7 kadın kooperatifi ve 6 konteyner kent ziyaret edilmiştir.

Hatay 6 Şubat depreminden en fazla hasar alan ildir. Dünya Bankası'nın hazırladığı Küresel Hızlı Afet Sonrası Hasar Tahmini (GRADE) Raporu'na¹ göre depremlerin neden olduğu toplam hasarın %36'sı Hatay'da meydana gelmiştir. Kahramanmaraş, toplam hasarın %17'si ile depremden kötü etkilenen ikinci şehir olmaktadır. Bununla birlikte depremden dolayı yerinden edilen nüfusa; Hatay'da ~775 bin yerinden edilmiş insanla en çok etkilenen ildir ve bu, ilin toplam nüfusunun neredeyse yarısını oluşturmaktadır. Kahramanmaraş, ~490 bin yerinden edilmiş insanla en kötü etkilenen ikinci ildir.²

**Saha durum raporu 4.04.2023 – 06.04.2023 tarihleri arasında Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı ile birlikte gerçekleştirilen Hatay saha ziyaretine yönelik oluşturulmuştur.*

1.KOOPERATİFLERİN DURUMU

Sosyal girişimcilik Güçlendirme ve Uyum Projesi (SEECO)' nin 1. Bileşeni; 'Sosyal girişimciliğin yaygınlaştırılması' başlığı kapsamında sosyal girişimcilere, kooperatiflere, hızlandırma programından 10.000- 25.000 Avro arasında hibe verilecektir. Bu kapsamda yararlanıcıları belirlemek ve son durumu tespit etmek amacıyla Hatay'da kooperatif ziyaretleri yapılmıştır.

Antakya merkezde bulunan; S.S.Hatay Üreten Eller Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi, S.S.Soteria Taş Sanatı Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi, S.S.Hatay Asi Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi, S.S.Antakya Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi, S.S.Anneeli Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi ve S.S.Medeniyetler Bahçesi Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi yıkıcı deprem sonrasında faaliyetlerine devam edememektedir. Bu kooperatiflerin ortaklarının birçoğu farklı illerdeki akrabalarının yanına yerleşmiştir. Erzin, Dört Yol, Defne, Samandağ, Altınözü, Vakıflı, Yayladağ, Kırıkhan ve Hassa'da bulunan kadın kooperatiflerinin başkanları ve ortakları kooperatif merkezinde ve/ veya çevresinde faaliyetlerine devam etmektedir. Kooperatiflerle yapılan görüşmelerde aşağıdaki soru seti kullanılmıştır.

¹<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099022723021250141/pdf/P1788430aeb62f08009b2302bd407403Ofb.pdf>

² <https://reliefweb.int/report/turkiye/iom-2023-earthquakes-displacement-overview-turkiye-march-2023>

SEECO PROJESİ 2B KAPSAMINDA KOOPERATİF İHTİYAÇ TESPİT FORMU

1. Kooperatifin adı

2. Kooperatifin bulunduğu il

3. Kooperatif Sorumlusunun adı ve soyadı

4. Kooperatif sorumlusunun iletişim numarası

5. Kooperatif sorumlusunun e-posta adresi

6. Kooperatifin faaliyet gösterdiği sektör

- Gıda
- Dokuma
- Tekstil
- Taş
- İşletme
- Diğer (lütfen belirtin)

7. Kooperatifin üretim kapasitesi (birim, ton, vb.)

8. Kooperatif deprem sonrasında faaliyetlere devam edebiliyor mu?

- Evet
- Hayır
- Diğer (lütfen belirtin)

9. Kooperatifin ürün ve hizmetlerin üretiminde gerekli teknik ve altyapı ihtiyacını belirtiniz.

10. Sosyal Girişimcilik, Güçlendirme ve Uyum (SEECO) projesi kapsamında alınması planlanan; kooperatifin ihtiyacı doğrultusunda talep ettiğiniz makine ve ekipmanı belirtiniz

11. Kooperatif tarafından yürütülen faaliyetlerde sosyal ve çevresel alanda etki öncelikli midir?

Evet

Hayır

Diğer (lütfen belirtin)

12. Varsa talep ve önerilerinizi lütfen belirtiniz

Deprem sonrasında faaliyetlerine devam edebilen veya edebilecek olan Hatay'ın çevre illerinde kooperatifler tespit edilmiş, durum analizi belirtilen sorular bağlamında yapılmıştır.

1- Sınırlı, Sorumlu Erzin Kadın Eli Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi:

Kooperatif Sorumlusu: Nagihan Güner

- Deprem sonrası kooperatif binası ağır hasarlı olduğu için bir sokak öteye taşınmıştır.
- Kooperatif deprem sonrasında üretime devam etmektedir. Kooperatifin faaliyetlerinde kadınların güçlendirilmesi bağlamında sosyal ve çevresel alanda etki önceliklidir.
- Kooperatif geleneksel yöntemlerle mozaikte kullanılan taşları kırarak çeşitli hediyelik eşya yapmaktadırlar.
- Erzin, deprem sonrasında ağır hasarlı binalar olmasına rağmen yıkım olmadığı için civar illerden ciddi göç almıştır. Bu bağlamda Nagihan Hanım: "Kooperatif çevresinde ikamet eden kadınlar kooperatife gelerek bir işte çalışmak istediklerini söylüyorlar" herhangi bir üretimde 40 kadın kooperatifte çalışabilir diye eklemiştir.

Sektör	Üretim Kapasitesi	Çalışan Kişi Sayısı	Kooperatifin ürün ve hizmet üretiminde gerekli teknik ve altyapı ihtiyacını belirtiniz.
Hatay Yöresel Gıda Üretim ve Pazarlama (Gıda ve Mozaik)	300 kg kekik, 1000 kavanoz turunç reçeli, 1000 kavanoz salça, erişte	12	Erişte makinesi (kesme ve yoğurma), sanayi tip ocak, mantı makinesi

2- Sınırlı, Sorumlu Dörtüyl İlk Kurşun Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi:

Kooperatif Sorumlusu: Pınar Ersoy

- Kooperatif deprem sonrasında üretime devam etmektedir. Kooperatifin faaliyetlerinde kadınların güçlendirilmesi bağlamında sosyal ve çevresel alanda etki önceliklidir.
- Dörtüyl'da deprem nedeniyle 10 bina yıkıldı.
- Turunç bahçelerinin yoğunlukta ve turunç reçeli üretimi yaş meyve kurutması yapılıyor.
- Kooperatif deprem sonrası ürünlerini ile paketleri hazırlamıştır.
- Kooperatif, tıbbi aromatik bitkiler üzerine ilerlemeyi planlamaktadır.
- Özellikle kooperatif başkanı kooperatif için bir alan tesisi ederek yaş meyve tesisi kurmak istemektedir.
- Portakal yaprağından portakal çayı üretimini arttırmayı hedefliyor
- Kurutma tesisi için mentorluk talep etmektedir.

Sektör	Üretim Kapasitesi	Çalışan Kişi Sayısı	Kooperatifin ürün ve hizmet üretiminde gerekli teknik ve altyapı ihtiyacını belirtiniz.
Gıda, işletme (cafe)	500 kilo turunc reçeli	7 Kadın +2 Kadın sigortalı aktif çalışıyor	Mantı makinesi

3- Sınırlı, Sorumlu Arsuz Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi:

Kooperatif Sorumlusu: Müge Aydın

- Kooperatif deprem sonrasında üretime devam etmektedir. Kooperatifin faaliyetlerinde kadınların güçlendirilmesi bağlamında sosyal ve çevresel alanda etki önceliklidir.
- Üretim alanının kapasitesi oldukça yüksek ve iyi.
- Ata tohumu olan karakılçık buğdayı üretimine önem veriyor. Ayrıca bitki çayları için melisa, adaçayı üretiliyor.
- Kooperatif kendi ektiği, hasadını yaptığı karakılçık buğdayını un haline getiriyor ve satışa sunuyor
- Kooperatifin binasının bulunduğu alana misafirhane yapılması planlanıyor. Bu misafirhaneyi kooperatifteki kadınlar işletecek

Sektör	Üretim Kapasitesi	Çalışan Kişi Sayısı	Kooperatifin ürün ve hizmet üretiminde gerekli teknik ve altyapı ihtiyacını belirtiniz.
Gıda (Buğday- Karakılçık, Melisa, Adaçayı, Biberiye)	40 dönüm arazide karakılçık buğdayı, adaçayı, biberiye, melisa yetiştiriliyor.	56	Paketleme makinesi

4- Sınırlı, Sorumlu Defne Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi

Kooperatif Sorumlusu: Nesrin Deli

- Kooperatif deprem sonrasında üretime devam etmektedir. Kooperatifin faaliyetlerinde kadınların güçlendirilmesi bağlamında sosyal ve çevresel alanda etki önceliklidir.
- Kooperatif aktif olarak 17 çalışanıyla işler halededir. Kekik salamurası üretmektedirler.
- Sabun üretimi yapmak ve kabak lifi işlemek istiyorlar bunun üzerine çalışmaya başlamışlar
- Deprem sonrası Lif üretimini prefabrikte yapabileceklerini söylediler. Kabak lifi bakımından zengin bir bölge olduğu için bu alanda çalışmalarını yoğunlaştırmak istemektedirler.

Sektör	Üretim Kapasitesi	Çalışan Kişi Sayısı	Kooperatifin ürün ve hizmet üretiminde gerekli teknik ve altyapı ihtiyacını belirtiniz.
Gıda (kekik, portakal kurutma)	20.000 -30.000 kavanoz	34 kadın 17 aktif çalışıyor	Sabun kalıbı, kazan, kurutma fırını

5- Sınırlı, Sorumlu Samandağ Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi

Kooperatif Sorumlusu: Atiye SÖNMEZ

- Kooperatif Binası ağır hasarlı, kooperatif üyeleri farklı illere yerleşmişler
- Kooperatifte üretim yok ancak üretime başlayacaklarını belirttiler.
- Üretim atölyesine ihtiyaçlarını ifade ettiler.

Sektör	Üretim Kapasitesi	Çalışan Kişi Sayısı	Kooperatifin ürün ve hizmet üretiminde gerekli teknik ve altyapı ihtiyacını belirtiniz.
Gıda (Salça, biber reçeli, nar ekşisi)	-----	----	Nar taneleme makinesi

6- Sınırlı, Sorumlu Kırıkhan Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi

Kooperatif Sorumlusu: Nermin ÖZER

- Kooperatifin iç duvarları çökmüş
- Kooperatif faaliyete kendi imkanlarıyla devam ediyor, ancak satış için paketleme yapamadıkları için kargoya gönderemiyorlar.
- Delibekirli koyu nar ekşisi patenti alındı. Bölgede yetişen bir başka ürün olan siyah havucun patenti de alındı. Sarı havucun alınacak.
- Milli emlaktan arazi talebi yapıldı ve deprem öncesinde kooperatife arazi verildi. Burada yaş meyve kurutma tesisi açmayı hedefliyorlar.

Sektör	Üretim Kapasitesi	Çalışan Kişi Sayısı	Kooperatifin ürün ve hizmet üretiminde gerekli teknik ve altyapı ihtiyacını belirtiniz.
Gıda	Yıllık 10 tondan fazla salça biber domates, zeytin, nar eksisi, liman kabağı reçeli portakal kabağı reçeli, turunç suyu yapıyor.	9 kadın	Portakal kurutma makinesi, kreş malzemeleri, bilgisayar, teknik destek (websitesi)

7- Sınırlı, Sorumlu Hassa Zeytin Dalı Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi

Kooperatif Sorumlusu: Fatma ÜTE

- Kooperatif mutfağında depremzedeler için yemek pişiriliyor
- Kooperatif deprem sonrasında işlemiyor, depremzedeler kooperatif binasında kalıyor.
- Hassada konteyner kent yeni yapılıyor.
- Bayramdan sonra üretime başlayacaklar.

Sektör	Üretim Kapasitesi	Çalışan Kişi Sayısı	Kooperatifin ürün ve hizmet üretiminde gerekli teknik ve altyapı ihtiyacını belirtiniz.
Gıda	Mantı, salça, içli köfte,	12 kadın	Tabak, bardak, mikser ve sanayi tipi ocak

2. KONTEYNER (PREFABRİK) KENTLERİN DURUMU

Sosyal girişimcilik Güçlendirme ve Uyum Projesi (SEECO)' nin 2. Bileşeni; 'Geçim Kaynaklarının Tesislerinin Oluşturulması' kapsamında kadınların ve gençlerin erişimine açık geçim kaynağı tesislerin inşası için ayrılan bütçe 100.000- 250.000 Avrodur. Bu bütçe ile SEECO proje uygulama bölgelerinde prefabrik kentlerde ve dışında geçim kaynakları tesis tefrişatı ve küçük inşaat yapılacaktır. Bu bağlamda Antakya merkezde ve çevre ilçelerdeki konteyner kentler ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Istanbul Grand Airport (İGA) Konteyner Kent

Konteyner kent Hatay il jandarma Komutanlığının yan tarafındaki alanda bulunmaktadır.

- 350 Konteynerden oluşmaktadır.
- Toplamda 1330 kişi konaklamaktadır.
- 634 'ü kadın ve çocuklardır.
- Yetkililer sosyal amaçlar için kullanılacak boş konteyner ve boş alan olmadığını belirtmiştir.

Derince Konteyner Kenti (Katar Konteyner Kent)

Konteyner kent derince mahallesinde bulunmaktadır.

- 616 konteyner bulunmaktadır.
- 1512 kişi mevcut konteyner kentte yaşamaktadır. Bu sayının 1600'e ulaşması beklenmektedir.
- Şule Yüksel Şenler dikiş atölyesi kurulmuştur. Bu dikiş atölyesinde kadınlar bazı günler çalışmaktadır.
- Konteyner kentte iş geliştirilebilecek bir alan kalmamıştır.
- Konteyner kentteki prefabrikler Türkiye'nin iklim şartlarına uygun olmadığı için tadilatlar yapılmaya başlanmıştır.

Büyükdalyan (Üçgedik) Konteyner Kent

Konteyner kent Üçgedik mahallesinde bulunmaktadır.

- Konteyner kentte 3444 kişi kayıtlıdır.
- Antakya merkezdeki en büyük konteyner kenttir.
- Kadın sayısı 1082'dir
- Konteyner kentteki sakinlerin büyük çoğunluğunu Domlar oluşturmaktadır.
- Konteyner kentte sosyal amaçlı kullanılacak boş konteynerler mevcuttur.

Kocaeli Belediyesi Defne'de Çadır ve Konteyner Kent

Konteyner ve Çadır kent Defne mahallesinde bulunmaktadır.

- 495 çadırda 1150 kişi konaklamaktadır. 618 kişi çadır beklemektedir.
- 220 konteynerin alt yapı çalışması yapılmaktadır.
- 3000 kişiye günde iki kez yemek çıkartılmaktadır.
- Bir etüt çadırı, 1 oyun odası çadırı ve 1 tane kuran kursu çadırı vardır.

Yakutiye Mahallesi Konteyner Kenti

Konteyner Kent Hatay merkez girişinde bulunmaktadır.

- 495 çadırda 1150 kişi konaklamaktadır. 618 kişi çadır beklemektedir.
- 220 konteynerin alt yapı çalışması yapılmaktadır.
- 3000 kişiye günde iki kez yemek çıkartılmaktadır.
- Bir etüt çadırı, 1 oyun odası çadırı ve 1 tane kuran kursu çadırı vardır.
- Konteyner arazisi özel mülke aittir ve konteyner kentte uygun sosyal alan bulunmamaktadır.

Kırıkhan Albayrak Konteyner Kenti

Konteyner kent Kırıkhan'da Şehit Ahmet Saylak ilkokulunun yanındaki alanda inşa edilmektedir.

- 558 konteyner var 630 tane olması planlıyor.
- Çok amaçlı iki tane bina var. Bu iki bina 14'er odadan oluşuyor, tuvaletleri ayrıca var.
- Konteyner kentte yönetim binası alanı var. Çalışma ile yönlendirme yapılması sosyal donatı binası var.
- 100 konteyner tamamlanmış içerisinde ikamet edenler var.
- Okulun futbol alanında 5 çadır kurulmuş orada da geçici ikamet edenler var.
- Sosyal girişimcilik merkezi olarak 14 odalı iki katlı çok amaçlı tesis kullanılabilir.

Bursa Büyükşehir Belediyesi (ULUDAĐ) Konteyner Kenti

Konteyner kent İGA konteyner kentinin arka tarafında inşa edilmektedir.

- 100 konteynerden oluşacaktır
- 87 kadın olmak üzere 175 kişilik isim listesi AFAD'dan yetkiliye iletilmiştir.
- Konteyner kentin inatı devam etmektedir.

Ziyaret edilen konteyner kentler dışında Sultanbeyli Belediyesi'nin ve Tuzla Belediyesi'nin kurduğu konteyner kentlere gidilmiş ancak yetkili biri bulunamamıştır.

SONUÇ

Sosyal Girişimcilik, Güçlendirme ve Uyum Projesi (SEECO) 1. ve 2. Bileşenler kapsamında ziyaret edilen kooperatif ve prefabrik kentlerin durumları şu şekilde özetlenebilir:

- Görüşülen 7 kooperatiften 3'ü (Erzin, Defne, Dört Yol) lojistik problemler yaşanmadan ürün tedarik edebilecek kapasitededir.
- Albayrak Konteyner Kenti geçim kaynakları tesisinin oluşturulması için uygun alana sahip görece büyük bir konteyner kenttir.
- İGA konteyner kenti oldukça düzenli tam donanımlı bir konteyner kenttir ancak geçim kaynakları merkezi için uygun bir alan olmadığı ifade edilmiştir.
- Büyükdalyan konteyner kentinde geçim kaynakları merkezi için uygun yer olduğu bilgisini aldık ancak konteyner kent yaklaşık 3000 kişinin konakladığı büyük bir konteyner kenttir.
- Kocaeli Belediyesi Konteyner Kenti prefabrik yapıları oluşturmaya yeni başlamışlar.
- Yakutiye mahallesi konteyner kentinde sosyal amaçlarla kullanılacak boş konteyner ve alan bulunamamıştır.
- Bursa Büyükşehir Belediyesi konteyner kenti yeni yapılmaktadır. Geçim kaynakları tesisi için alan oluşabileceği bilgisi alınmıştır.
- Katar Konteyner kentinde geçim kaynakları tesisi için ekstra bir alan bulunmamakla birlikte mevcut bir dikiş atölyesi de kadınlar tarafında tam zamanlı olarak kullanılmamaktadır.